

Izlasi tekstu!

Aleksandrs Pelēcis

Eju pie Glika skolā

Veselas trīs grāmatas atradās vecāsmātes plauktiņā: „Lielais lopu dakteris”, gadus desmit vecs kalendārs un „Bībeles stāsti”. No „Lielā lopu daktera” es iemācījos, kā zirgam vīveles ārstēt, no kalendāra- laiku pareģot. Toties „Bībeles stāsti” atvēra veselu pasauli, to pašu, ko Dievs Kungs sešās dienās esot radījis. Tas viss man reizēm nāca par labu, reizēm par sliktu. Lutiks ar vīvelēm nenasirga, bet viens otrs no mājiniekiem apgalvoja, ka man pašam nekaitētu tās vīveles izārstēt. Lietus pēc mana pareģojuma sāka līt, kad noskaidrojās. Un, ja Dievs Kungs sešās dienās to pasauli gatavu dabūja, kā man neesot kauns veselu stundu kājas aut? Tāpēc to pantiņu pats pie sevis skaitīju: „Mozus, tas Dieva vīrs ir piecos rakstos licis...”

Toreiz gan vēl nezināju, ka ar šīm rindām pie manis ciemos atnācis Ernsts Gliks un ka es tieku piepulcināts skolas bērnu draudzei, kam rijas skalu gaismā visu vajadzēja uzzināt un izpētīt. Glika vārdu pirmoreiz izdzirdēju no Mālupe pamatskolas skolotāja. Viņš stāstīja, kādu biezu grāmatu Gliks latviešu mēlē pārcēlis un ka tur viens otrs malēniešu vārds gadoties iekšā. Un tad es sāku plīties mātei virsū: -Nopērc man Glika Bībeli! Likās, ka, ieguvis šo grāmatu, es uzreiz sapratīšu un uzzināšu visu. Māte, protams, ņēmās pretī, ka naudas tikpat kā nav. Bet tad es atgādināju, ka pēc Dingu Raina sapņu tulkošanas- no manis laikam iznāks mācītājs, un māte padevās. Vienā tirgus reizē mēs gājām uz Alūksnes mācītājmuižu to svētu grāmatu pirkt.

Apstājāmie pie diviem lieliem ozoliem sētas pusē. Māte saglauda manas pinkas un reizē pamācīja:

-Esi pazemīgs! I roku viņam vari nobučot. Varbūt iedod to grāmatu par velti- uzšķiņķo.

To, ka roku nebučošu, pateicu tūliņ. Vērām pasmagās durvis. Mūs ieaicināja kanceleijā. Mācītājs laikam tikko nāca no brokastu galda, jo bija tāds apaļš un omulīgs. Lūdza apsēsties- un lai stāstot, kas par vajadzību: vai esot nākuši baznīcas nodokli samaksāt...

Māte atbildēja kā jau parasti- gauzdamās, ka viņas puika, bārenītis, grib Glika Bībeli, dienu un nakti par to vien runā.

- Gliks man viens pats- un to uz altāra glabāju. Bet te, lūk, pilns plaukts ar citām Bībelēm, kādas vien vēlaties: kaliko, ādas sējumos, ar krustu un bez krusta.

Paskatījies uz mums vēriņgāk, nolika priekšā to lētāko.

- Pieci lati!

Kad māte samaksāja, mācītājs vēl piebilda:

- Lai šī grāmata tad nu ir bārenim tēva vietā!

Tas bija tik jocīgs teicamais, ka es iespurdzos. Ienāca prātā, ka starp „Lielo lopu daktera” lapām kā visbiežāk cilājamā grāmatā ielikta tēva ģimmetne. Nu tā jāpārliet Bībelē- un būs man divi tēvi. Bet māte pie tiem pašiem ozoliem mani iedunkāja.

- Muļķi, roku tu nebučoju, bet spurslas nevietā palaist zināji. Nu pēdīgi pieci lati kā suņam zem astes.

Apķērusies, ka tā grēks runāt, piebilda:

- Es tikai gribēju teikt, ka mēs tīri labi varējām iztikt ar to pushībēli.

Dārgā grāmata arī mani pievīla. Tur nebija ne jaukā dziesmiņas par pasaules radīšanu, nedz pantiņu par Abzalonu. Bet izlasīt es izlasīju no vāka līdz vākam, neņemot vērā vecāsmātes

brīdinājumu, ka Bībeli izlasījušie sajūkot prātā. Tāpēc jau arī mācītājs tikai pa mazam gabaliņam draudzei priekšā lasot.

Bet teiksmi par Gliku sīkumus izdomāju pats. Nebija jau grūt abi vecie mācītājmuižas ozoli priekšā šalca. Redzēju pirmos Glika skolas bērnus Jāni un Ilzi, kas pirmo kociņu no Alsviķu mežiem nes. Līdzī velēna gāršas zemes un papildus vēl mitras lāču sūnas, lai saknes nemaitātos. Sapulcināti visi skolas bērni, un Glikš stāsta, kādam notikumam par piemiņu ozols iedēstīts. Pārtulkota jau Grāmatas pirmā daļa!

Pēc četriem gadiem otrs ozoliņš atvests ratos no Zeltiņiem, un tam līdzī braukusi Bēda- kāda Glika skolas meita, ko Zeltiņu kungs gribējis sev par istabeni. Labais mācītājs izgādājis, lai tas nenotiek, jo viņš vienīgais tālā apkārtnē iedrīkstējies i kungus strostēt, gan ar pašu nelabo, gan elles ugunīm tiem draudēdams...

Vēlāk Alūksnes Jāņkalniņā arī es tiku ozolus stādījis. Un katrā reizē atcerējos Ernstu Gliku. Vēlāk, skolu beidzot, nesu viņu ozolus absolventu žetonā. Glikš it kā allaž dzīvoja Alūksnē. Ar saviem ozoliem. Ar to, ka tuvināja latviešiem rakstīto vārdu, pārtulkodams Grāmatu. Ar vispirmo skolu šajā pusē. Un ar to jocīgo dziesmiņu par pasaules radīšanu un Ēģiptes mocībām, ko paaudzū paaudzēs bērni mācījās, tā visi kļūdami par Glika skolēniem. Tāpēc vienu no Alūksnes pamatskolām toreiz sauca Ernsta Glika vārdā.

Allaž esi sveicināts, malēniešu pirmais skolotāj! Tas nekas, ka tieši zem taviem ozoliem māte reiz mani iedunkāja.

1. uzdevums. Izmantojot vietnes <http://www.letonika.lv> multivides, enciklopēdiju sniegto informāciju un attēlus, noskaidro:

Kas ir Ernsts Glikš?

Kāds ir viņa ieguldījums?

Kur, kad un kāpēc E.Glikš stādījis ozolus?

Kuras vietas un kāpēc ir saistītas ar E.Glika vārdu?

Ar kādām vēsturiskām personībām ir saistīts E.Glika vārds?

2. uzdevums. Skaidro tekstā doto vārdu nozīmes!

(4 p.)

pārcēlis _____

uzšķiņķot _____

spurslas _____

plīties _____

3. uzdevums. Sameklē tekstā un izraksti frazeologismu! Skaidro tā nozīmi, iesaistot saliktā pakārtotā teikumā!

(1+2 p)

Darba lapas autore: Sanita Medne, Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzija. Darba lapa paredzēta: 9. klasei. Darba lapas nosaukums: "Eju pie Glika skolā".

4. uzdevums. Uzraksti tekstā dotajiem vārdiem sinonīmus! (4 p.)

iespurgties _____
iedunkāt _____
pievilt _____
strostēja _____

5. uzdevums. Sameklē tekstā vārdus ar šādu nozīmi! (2 p.)

veterinārārsts _____
fotogrāfija _____

6. uzdevums. Izraksti no teksta 2 salikteņus un nosaki, no kādiem vārdiem tie darināti! (2+2 p.)

7. uzdevums. Izraksti no teksta divus īpašvārdus! (2 p.)

8. uzdevums. Sameklē tekstā un izraksti:

a) vienkāršu paplašinātu teikumu (1 p.)

b) teikumu ar uzrunas grupu (1 p.)

c) teikumu ar tiešo runu (1 p.)

d) teikumu, kurā ir 3 vienlīdzīgi teikuma locekļi (1 p.)
